

ROLA, MIEJSCE I ZADANIA URZĘDU PATENTOWEGO W SYSTEMIE ZARZĄDZANIA WŁASNOŚCIĄ PRZEMYSŁOWĄ

ROLE, PLACE AND TASKS OF THE PATENT OFFICE IN THE SYSTEM OF INDUSTRIAL PROPERTY MANAGEMENT

JANUSZ RYBIŃSKI

janusz.rybinski@wat.edu.pl

WOJSKOWA AKADEMIA TECHNICZNA
WYDZIAŁ CYBERNETYKI

Streszczenie: W artykule został przedstawiony Urząd Patentowy RP, jako organ, który ustawowo jest upoważniony do przyznawania zgłaszającym praw wyłącznych na przedmioty ochrony własności przemysłowej. Autor zaprezentował genezę i warunki, w jakich tworzono podstawy działalności Urzędu, jego organizacji i zadań. W dalszym ciągu omówiono rolę i zadania ekspertów UP, którzy zostali powołani do orzekania w sprawach własności przemysłowej. Jednocześnie przedstawiono warunki uzyskiwania kwalifikacji na stanowisko eksperta, ich naboru, szkolenia i uprawnień. Ważnym aspektem zadań Urzędu, oprócz postępowania zgłoszeniowego i rejestrowego, jest działalność kolegów orzekających do spraw spornych, które rozstrzygają w sprawach istotnych dla wielu współczesnych przedsiębiorców.

Słowa kluczowe: przedsiębiorca, zgłaszający, Urząd Patentowy RP.

Abstract: The article presents the Polish Patent Office as an agency, which is licensed, according to the law, to grant the applicants the exclusive rights on the objects of industrial property protection. The author presents the genesis and conditions of creation of the basis of the Office's activities, organization and tasks. In the article, there are also discussed the role and tasks of the experts of the Polish Patent Office, who are appointed to adjudicate on matters of the industrial property. There are also presented the conditions for obtaining the qualifications for the positions of experts, their recruitment, training, and permissions in this paper. An important aspect of the Office's tasks, except application and registration procedures, is the activity of the board handling minor offences in the litigious matters, which settle in matters relevant to many of today's entrepreneurs.

Keywords: Entrepreneur, Applicant, Polish Patent Office.

Wstęp

We współczesnej gospodarce szczególną rolę odgrywa wiedza, która jest rezultatem prac naukowo-badawczych, doświadczalnych i wdrożeniowych. To ona decyduje o pozycji przedsiębiorstwa, jego rentowności, a także o możliwościach dalszego rozwoju. Elementy te wskazują, że tak uzyskana wiedza jest szczególnie wartościowa dla każdego przedsiębiorcy i w związku z tym wymaga ochrony (Kotarba, 2005, s. 26). Współczesne prawo zna tego typu regulacje, które najogólniej dotyczą ochrony wyników prac jako wytworów działalności intelektualnej człowieka.

W praktyce stosowania sprowadza się do ochrony patentowej na wynalazki, praw z rejestracji lub praw ochronnych (Barszcz, 2013, s. 83). Tym, co decyduje o zakresie ochrony i w konsekwencji o przyznanych prawach, jest przedmiot zgłoszenia. Inny rodzaj praw i zakres ochrony będzie w przypadku zgłoszenia znaku towarowego, a inny w przypadku zgłoszenia topografii układu scalonego lub oznaczenia geograficznego.

Najwartościowsze rozwiązania chronione są patentem. Dotyczą one szeroko rozumianej techniki, np. różnego rodzaju urządzeń technicznych, ale również substancji chemicznych i wynalazków biotechnologicznych. Przy tym zgłoszone wynalazki muszą spełniać również wymóg nowości, przemysłowego zastosowania i nieoczywistości. Prawo do patentu zgłaszający otrzymują na 20 lat, a w przypadku leków na 25 lat, i przyznawane jest ono przez Urząd Patentowy RP po przeprowadzeniu odpowiednich procedur przewidzianych w ustawie prawo własności przemysłowej. Wzory użytkowe są z kolei chronione prawem ochronnym i ustawowo mogą być nimi tylko urządzenia techniczne z zasady mniej nowatorskie niż wynalazki. Rezultatem tego rodzaju działalności mogą być także bazy danych, które są chronione ustawą o ochronie baz danych oraz ustawą prawo autorskie i prawa pokrewne, a także utwory, które są chronione ustawą prawo autorskie i prawa pokrewne (Ustawa 1994 r., art. 1). Ten podział aktów prawnych związanych z ochroną dóbr intelektualnych skutkuje tym, że nie cały zakres dóbr intelektualnych uzyskuje ochronę, nawet po spełnieniu wymogów przewidzianych przez Urząd Patentowy RP, a tylko te, których ochrona wynika z przepisów ustawy prawo własności przemysłowej (Ustawa 2001 r., art. 1).

Prawa do przedmiotów własności przemysłowej to jedne z bardziej istotnych praw w działalności współczesnego przedsiębiorstwa. Ich znajomość to podstawa uzyskania praw w sposób szybki i pozbawiony różnych niespodzianek. Dobrze przygotowane zgłoszenie to często „połowa sukcesu”. Druga połowa jest już w gestii Urzędu Patentowego RP, który przy rozpatrywaniu każdej sprawy postępuje indywidualnie i w sposób profesjonalny. Z tego względu wskazane jest, aby zgłaszający znali podstawowe zasady uzyskiwania tych praw, a także wymogi, jakimi kieruje się Urząd Patentowy RP udzielający tych praw. W całości postępowania ważny jest fakt, że procedury związane z uzyskiwaniem praw wyłącznych są bardzo podobne w krajach, które są członkami światowej Organizacji Własności Intelektualnej, co może jedynie ułatwiać ochronę polskich przedmiotów ochrony własności przemysłowej poza granicami kraju.

1. Geneza utworzenia Urzędu Patentowego RP

Urząd Patentowy w niepodległej Polsce został utworzony 28 grudnia 1918 r. Podstawą prawną był dekret z dnia 13 grudnia 1918 r. o utworzeniu Urzędu Patentowego Republiki Polskiej z siedzibą w Warszawie, wydany przez Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego. Na siedzibę Urzędu wyznaczono pomieszczenia

w Al. Jerozolimskich 30. Pierwszym prezesem Urzędu Patentowego został mianowany dr inż. Marian Kryzan, którego kolejno zastąpili: prof. Wacław Suchowiak w 1920 r. i Stefan Czaykowski w 1921 r.

Początki pracy to tworzenie podstaw do faktycznej działalności w zakresie przystosowania siedziby urzędu, uzupełnienia jego wyposażenia oraz naboru pracowników na wakujące etaty. Jednak zasadnicze działania to tworzenie podstaw ochrony prawnej przedmiotów ochrony własności przemysłowej. Prace te przebiegały bardzo dynamicznie, ponieważ już w lutym 1919 roku został wydany dekret o patentach na wynalazki, dekret o ochronie wzorów rysunkowych i modeli oraz dekret o ochronie znaków towarowych. W tym samym roku dokonano pierwszego wpisu na listę pełnomocników (rzeczników patentowych) uprawnionych do występowania przed Urzędem Patentowym. Jednocześnie zmieniono dotychczasową nazwę Urzędu na obecną, tzn. Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej. Ważnym wydarzeniem w działalności Urzędu Patentowego było otrzymanie nowej siedziby przy ulicy Elektoralnej 2. W dniu 10 listopada, również 1919 r., Polska przystąpiła do konwencji paryskiej o ochronie własności przemysłowej z 1883 r., zgodnie z postanowieniami traktatu wersalskiego.

Przystąpienie do konwencji paryskiej spowodowało konieczność dostosowania przepisów krajowych do wymogów prawa międzynarodowego. W związku z tym już w roku 1924 została uchwalona przez Sejm nowoczesna i wewnętrznie spójna ustawa o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych. W tym samym roku dokonano pierwszej w odrodzonej Polsce rejestracji znaku towarowego i udzielono pierwszego patentu, a od 26 maja zaczęły się regularnie ukazywać „Wiadomości Urzędu Patentowego”.

Tworzenie prawa i jego dostosowywanie do wymogów międzynarodowych to jedno z wielu zadań Urzędu Patentowego RP. W tym zakresie stosunkowo dynamicznie następowały zmiany w okresie międzywojennym. Ustawa, która weszła w życie w 1924 r., została znowelizowana już w 1928 r., a jej tekst został sygnowany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Ignacego Mościckiego, ukazując się jako rozporządzenie o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych. Podkreślenia wymaga również fakt, że w tym samym roku, z dniem 10 grudnia, Polska przystąpiła do porozumienia madryckiego z 1891 r. dotyczącego zwalczania fałszywych i oszukańczych oznaczeń pochodzenia towarów i aktu haskiego konwencji paryskiej o ochronie własności przemysłowej.

Ogromne straty Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej poniósł w okresie II wojny światowej. Zniszczenia w sferze materialnej dotknęły zarówno budynku przy ul. Elektoralnej 2, jak i nowej siedziby w Al. Niepodległości 188¹. Zniszczeniu uległy również zasoby archiwalne i inne bezcenne materiały urzędu, jednak największe i niepowetowane straty poniósł Urząd Patentowy w ludziach, którzy

¹ Aktualnie zajmowaną siedzibę przy Al. Niepodległości 188/192 Urząd Patentowy RP zaczął urządzać w kwietniu 1939 r. od przeniesienia dwóch wydziałów merytorycznych.

stracili życie w czasie kampanii wrześniowej, działań wojennych oraz w trakcie ostatniego aktu obrony stolicy, tzn. powstania warszawskiego.

Po wojnie stosunkowo szybko wznowiono działalność, bo już w lutym 1945 r. w wyzwolonym Krakowie w tymczasowym lokalu przy ul. Szczepańskiej 2 rozpoczął działalność Urząd Patentowy RP. W październiku tego samego roku urząd przeniósł się do Warszawy, również do tymczasowej siedziby przy ul. Lwowskiej 15. Na stanowisko prezesa Urzędu Patentowego został wyznaczony inż. Włodzimierz Choynowski, którego w 1949 r. zastąpił prof. dr hab. inż. Zbigniew Muszyński.

Okres powojenny to przede wszystkim odbudowa ze zniszczeń siedziby urzędu w Al. Niepodległości 188/192, w której po remoncie rozpoczęto działalność już w marcu 1947 r. Nowa rzeczywistość polityczna i społeczno-ekonomiczna, w jakiej się znalazł nasz kraj po II wojnie, skutkowałą również dynamicznymi zmianami w prawie. Z tego okresu warte odnotowania są akty prawne, które dotyczyły wynalazczości pracowniczej, a także nowa ustawa o rzecznikach patentowych. Całość tego procesu zamyka uchwalenie w dniu 31 maja 1962 r. nowej ustawy o wynalazczości i o Urzędzie Patentowym PRL.

Po wejściu w życie ustawy o wynalazczości znowelizowano również regulacje prawne z zakresu wzorów zdobniczych i znaków towarowych oraz uchwalono nową ustawę o rzecznikach patentowych. W tym okresie na uwagę zasługuje przystąpienie Polski do Konwencji o ustanowieniu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO) z 1967 r. oraz do aktu sztokholmskiego z 1967 r. konwencji paryskiej o ochronie własności przemysłowej. Polska przystąpiła do tych konwencji kolejno 23 i 24 marca 1975 r. Na następny akces do porozumień międzynarodowych trzeba było czekać ponad 15 lat, kiedy to Polska z dniem 25 grudnia przystąpiła do Układu o współpracy patentowej (PCT) z 1970 r. Urzędem Patentowym kierował wtedy dr inż. Wiesław Kotarba, który w styczniu 1989 r. zastąpił na tym stanowisku dr. Jacka Szomańskiego².

Po zmianach ustrojowych Urząd Patentowy rozpoczął proces dostosowywania przepisów krajowych do postanowień porozumień oraz konwencji, których Polska stała się stroną. Spośród nich należy wymienić porozumienie madryckie dotyczące międzynarodowej rejestracji znaków z 1891 r., porozumienie ustanawiające Światową Organizację Handlu (WTO), w tym porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS), traktat z Nairobi dotyczący ochrony symbolu olimpijskiego oraz protokół do porozumienia madryckiego dotyczącego międzynarodowej rejestracji znaków, porozumienia nicejskiego dotyczącego międzynarodowej klasyfikacji towarów i usług do celów rejestracji znaków towarowych i porozumienia strasburskiego dotyczącego Międzynarodowej Klasyfikacji Patentowej.

² Zmiany na stanowisku prezesa Urzędu Patentowego w tym okresie następowały stosunkowo szybko. Prof. dr. hab. inż. Zbigniewa Muszyńskiego w 1963 r. zastąpił inż. Ignacy Czerwiński, w 1968 r. na to stanowisko został powołany inż. Zdzisław Nowakowski, a w roku następnym inż. Tadeusz Jarno, którego również w kolejnym roku zastąpił dr Jacek Szomański.

W zakresie stanowienia prawa krajowego w 2003 r. rozpoczęto prace nad nowymi regulacjami w zakresie ochrony przedmiotów własności przemysłowej. W rezultacie tych prac w dniu 30 czerwca 2000 r. Sejm uchwalił ustawę prawo własności przemysłowej, która obowiązuje do dziś. Nowelizacja ustawy oraz aktów wykonawczych to główne zadania związane z tym obszarem. Całość działalności Urzędu Patentowego RP można uzupełnić o wiele różnych przedsięwzięć, w tym organizacyjnych, logistycznych i informatycznych, które realizowano na terenie urzędu, a także ogromną aktywność w zakresie innowacyjności gospodarki, rozwoju przedsiębiorczości, edukacji w obszarze własności przemysłowej i wielu innych. Wszystkie te działania od 1 lipca 2002 r. UPRP realizuje pod kierownictwem Pani Prezes dr Alicji Adamczak.

2. Zadania i organizacja Urzędu Patentowego

Zmiany prawa w zakresie zadań i organizacji Urzędu Patentowego miały miejsce stosunkowo często, jednak główne problemy pozostawały niezmiennie. Urząd Patentowy RP jest centralnym organem administracji rządowej w sprawach z zakresu własności przemysłowej i podlega Radzie Ministrów, a nadzór nad jego działalnością sprawuje minister właściwy do spraw gospodarki. Prezes Rady Ministrów nadaje Urzędowi statut, z którego wynika jego organizacja i struktury, zasady kierowania oraz podział kompetencji, który powinien uwzględniać status ekspertów, urzędników służby cywilnej i innych pracowników Urzędu (Rozporządzenie z 2004 r., §1).

Urząd Patentowy wykonuje zadania w sprawach własności przemysłowej, które najogólniej wynikają z przepisów ustawy, przepisów odrębnych (aktów wykonawczych) oraz umów międzynarodowych (Rybiński, 2007, s. 25). Do zadań urzędu w szczególności należy:

- Przyjmowanie i badanie zgłoszeń dotyczących wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych oraz topografii układów scalonych, które zostały zgłoszone w celu uzyskania ochrony.
- Orzekanie w sprawach udzielenia patentów i dodatkowych praw ochronnych na wynalazki, praw ochronnych na wzory użytkowe i znaki towarowe, a także praw z rejestracji na wzory przemysłowe, oznaczenia geograficzne i topografie układów scalonych.
- Rozstrzyganie spraw w postępowaniu spornym w zakresie, który określa ustawa.
- Prowadzenie rejestrów udzielonych patentów, praw ochronnych i praw z rejestracji.
- Wydawanie organu urzędowego „Wiadomości Urzędu Patentowego” oraz wydawanie „Biuletynu Urzędu Patentowego”.
- Prowadzenie centralnego zbioru literatury patentowej.
- Udział w pracach organów międzynarodowych z tytułu zawartych przez nasz kraj umów z zakresu własności przemysłowej (Ustawa z 2001 r., art. 261).

W swojej misji Urząd Patentowy określił najważniejsze zadania, do których zaliczono w pierwszej kolejności orzekanie w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej, wymieniając przy tym wszystkie przedmioty ochrony własności przemysłowej, jak wynalazki, wzory użytkowe i wzory przemysłowe oraz znaki towarowe, oznaczenia geograficzne i topografie układów scalonych. W dalszej kolejności prowadzenie rejestrów, które będą publicznie dostępne i będą zawierały wszystkie informacje na temat stanu prawnego przedmiotów własności przemysłowej chronionej na terytorium kraju w oparciu o przepisy prawa wewnętrznego (www.uprp.pl).

Zadania wynikające z misji Urząd Patentowy realizuje w oparciu o aktualnie obowiązujące przepisy prawa, jak ustawy i akty wykonawcze do tych ustaw. Jednocześnie swoje główne cele realizuje w zakresie przyjmowania zgłoszeń przedmiotów ochrony własności przemysłowej, ich badania, jak również prowadzenia stosownych rejestrów. Istotne znaczenie posiada także współpraca w tym zakresie Urzędu z klientami. Podkreślono przy tym również, że obowiązuje profesjonalizm, najwyższa jakość procesów, które są wolne od korupcji (www.uprp.pl).

Przy wykonywaniu zadań odnośnie do swoich kompetencji Urząd współdziała i dokonuje uzgodnień z właściwymi organami administracji rządowej. Zaliczono do nich w szczególności: ministra do spraw gospodarki, ministra właściwego do spraw kultury, ministra obrony narodowej, ministra spraw wewnętrznych, ministra finansów, ministra rolnictwa, ministra do spraw rynków rolnych, ministra sprawiedliwości, ministra spraw zagranicznych, ministra do spraw nauki, ministra do spraw oświaty i szkolnictwa wyższego, ministra zdrowia, ministra środowiska, prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a także prezesa GUS i organy ścigania.

Określono również, że w zakresie swoich zadań i kompetencji Urząd współpracuje z organizacjami społecznymi, związkami zawodowymi, stowarzyszeniami naukowo-technicznymi i innymi organizacjami, które w swoich statutach posiadają zadania z zakresu popierania własności przemysłowej. Urząd Patentowy RP współpracuje z Naczelną Organizacją Techniczną, Polską Izbą Rzeczników Patentowych i Stowarzyszeniem Polskich Wynalazców i Racjonalizatorów.

Wykaz zadań dla Urzędu w sposób szczegółowy określa zakres działania, zadania i kompetencje Urzędu, a także zasady i formy współpracy z organami administracji rządowej i samorządu terytorialnego, jak również organizacjami społecznymi i związkami zawodowymi. Poza ustawowymi zadaniami zwrócono uwagę na kompetencje i zakres działania, gdzie wymienia się opracowywanie projektów ustaw i innych aktów normatywnych z zakresu ochrony własności przemysłowej. W dalszej kolejności przygotowywanie innych dokumentów z tej problematyki, jak również opiniowanie dokumentów przygotowanych przez inne organy obejmujących problematykę ochrony własności przemysłowej. Ponadto uczestniczenie w pracach organów międzynarodowych w związku z przynależnością naszego kraju do Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (Rozporządzenie z 2002 r., §1).

Opracowując zadanie, podkreślono rolę Urzędu w popularyzacji wiedzy z zakresu ochrony własności przemysłowej poprzez jej gromadzenie i upowszechnianie, zwłaszcza poprzez zakup literatury, wymianę czasopism z innymi urzędami patentowymi, a także prowadzenie biblioteki i centralnego zbioru polskich i zagranicznych opisów patentowych. Jednocześnie udzielanie informacji, wyjaśnianie przepisów, a także inicjowanie studiów oraz prac badawczych i innej działalności wspierającej badania naukowe i prace rozwojowe z zakresu ochrony własności przemysłowej (Rozporządzenie z 2002 r., §2).

3. Eksperci Urzędu Patentowego

Złożoność realizowanych zadań i ich odpowiedzialność to główne przyczyny, dla których ustawowo i w sposób szczegółowy określono pozycję eksperta w procesie funkcjonowania całego Urzędu Patentowego. Uregulowano nie tylko jego zakres zadań, lecz także wymogi kwalifikacyjne dla ekspertów, określono procedury dochodzenia do stanowiska eksperta, zasady postępowania dyscyplinarnego poprzez określenie katalogu kar, zasady wynagradzania i nagradzania ekspertów, a także uregulowano ich niezawisłość w procesie orzekania oraz status wynikający z pracy w Urzędzie Patentowym. Została przyjęta nadrzędna zasada, że w procesie orzekania w sprawach udzielenia praw wyłącznych eksperci podlegają tylko przepisom prawa (Ustawa z 2001 r., art. 269, ust. 1). Zasada ta została wprowadzona już w 1993 r. i stanowi wyjątek od ogólnie przyjętej pragmatyki służbowej istniejącej w organach administracji rządowej. Odpowiada to specyfice pracy w Urzędzie Patentowym, ponieważ został stworzony status pośredni pomiędzy niezawisłością, jaką przykładowo posiadają sędziowie, a pełną podległością służbową urzędników (Kotarba, 2000, s. 196). Natomiast orzecznictwo sądu administracyjnego, a także „ogólne wytyczne” Prezesa Urzędu Patentowego RP wydawane po zasięgnięciu opinii lub na wniosek Kolegium ekspertów są jedynie środkiem mającym na celu zapewnienie jednolitości orzekania Urzędu w podobnych sprawach (Kotarba, 2000, s. 197).

Ekspertów powołuje Prezes Urzędu Patentowego po spełnieniu przez nich ustawowych wymagań. Należą do nich posiadanie stosownego wykształcenia odpowiadającego przyszłym zadaniom, odbycie aplikacji eksperckiej oraz asesury. Nabór na aplikację organizuje się poprzez umieszczenie ogłoszenia w miejscu powszechnie dostępnym Urzędu Patentowego, a także poprzez publikację jego treści w „Wiadomościach Urzędu Patentowego”. Od kandydata oczekuje się znajomości języków obcych, niekaralności, dobrego stanu zdrowia, nieskazitelnego charakteru, posiadania obywatelstwa polskiego i korzystania w pełni z praw publicznych, a także odpowiednio do zakresu zadań posiadania poświadczenia bezpieczeństwa upoważniającego do dostępu do informacji niejawnych.

W stosunku do wszystkich zgłoszonych osób przeprowadzane jest postępowanie kwalifikacyjne, w wyniku którego wyłania się kandydatów do pracy w Urzędzie. Pierwszym stanowiskiem służbowym jest aplikacja, która trwa trzy lata,

lecz w uzasadnionych wypadkach można ją skrócić do jednego roku i sześciu miesięcy. Aplikacja kończy się egzaminem, który przeprowadza komisja egzaminacyjna powołana przez Prezesa Urzędu Patentowego. Po pomyślnym zdaniu egzaminu takiemu pracownikowi powierza się pełnienie zadań w charakterze asesora, jednak ten okres nie może być krótszy niż dwa lata. Dalsza praca w Urzędzie Patentowym to już samodzielne stanowisko eksperta, poprzedzone ślubowaniem i oficjalnym powołaniem na to stanowisko przez Prezesa Urzędu Patentowego.

Specyfika tego typu pracy wymagała także uregulowania uprawnień i obowiązków pracowniczych eksperta. Ekspert jest zobowiązany postępować zgodnie ze złożonym ślubowaniem, tzn. przestrzegać Konstytucji RP i innych przepisów prawa, przy orzekaniu przestrzegać wytycznych Prezesa UP, rzetelnie i bezstronnie orzekać w powierzonych mu sprawach, przestrzegając również wyznaczonych terminów. Na eksperta nałożono także obowiązek dochowania tajemnicy prawnie chronionej oraz godnego zachowania się w pracy i poza nią. Ekspert nie może tworzyć ani być członkiem związków zawodowych lub partii politycznych. W stosunku do niego wyłączono możliwość dodatkowego zatrudnienia bez zgody przełożonego, a także wykonywania czynności lub zajęć sprzecznych z jego obowiązkami służbowymi.

Uprawnienia i obowiązki eksperta to także regulacje dotyczące wynagrodzenia i nagradzania, które wynikają ze specyfiki pracy, a także tego, że ekspertom przysługują świadczenia takie jak wszystkim pracownikom sfery budżetowej. Czas pracy eksperta to ustawowo 40 godzin tygodniowo, lecz nie więcej niż 8 godzin dziennie. Innym świadczeniem jest przykładowo płatny urlop zdrowotny, lecz po osiągnięciu odpowiedniego stażu pracy.

W pracy eksperta dużą wagę przywiązuje się do rzetelności, terminowości i bezstronności wydawanych decyzji. Przekroczenie lub naruszenie tych uprawnień to konsekwencje w postaci odpowiedzialności dyscyplinarnej, zawieszenia lub rozwiązania stosunku pracy z ekspertem. Ustawowo zostały one wyspecyfikowane i określone łącznie z zasadami odwołania się, które są spójne z przepisami o odpowiedzialności dyscyplinarnej urzędników służby cywilnej (Ustawa z 2001 r., art. 273).

4. Kolegia orzekające do spraw spornych

Urząd Patentowy RP w stosunku do przedmiotów ochrony własności przemysłowej prowadzi postępowanie zgłoszeniowe lub rejestrowe. Te postępowania dotyczą każdego, kto zgłasza swój wynalazek, wzór użytkowy, znak towarowy lub oznaczenie geograficzne celem uzyskania ochrony. Po otrzymaniu patentu prawa ochronnego lub prawa z rejestracji kontakt zgłaszającego z Urzędem z reguły się kończy. W wielu wypadkach kończy się również wiedza, że mogą być inne rodzaje postępowań, jak np. postępowanie sporne. Postępowanie sporne ma bowiem inny charakter, który właściwie nazywany jest kontradyktoryjnym, to znaczy takim, który dotyczy co najmniej dwóch stron pozostających w sporze. W tym postępowaniu Urząd Patentowy staje się w pewnym sensie „arbitrem” rozstrzygającym spór.

Spory te są rozstrzygane przy udziale zainteresowanych stron i z zasady dotyczą unieważnienia uzyskanych praw, jak również ich wygaśnięcia.

Określono, że w trybie postępowania spornego będą rozstrzygane sprawy o:

- unieważnienie patentu, dodatkowego prawa ochronnego, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji,
- unieważnienie patentu europejskiego udzielonego w trybie określonym w Konwencji o patencie europejskim,
- unieważnienie uznania na terenie kraju ochrony międzynarodowej znaku towarowego,
- stwierdzenie wygaśnięcia patentu na wynalazek dotyczący materiału biologicznego lub jego użycia, w przypadku wymienionym w ustawie,
- stwierdzenie wygaśnięcia dodatkowego prawa ochronnego, w przypadku wymienionym w ustawie,
- stwierdzenie wygaśnięcia prawa ochronnego na znak towarowy, w przypadku wymienionym w ustawie,
- stwierdzenie wygaśnięcia na terytorium kraju ochrony międzynarodowej znaku towarowego, w przypadku wymienionym w ustawie,
- stwierdzenie wygaśnięcia prawa z rejestracji oznaczenia geograficznego, w przypadku wymienionym w ustawie,
- stwierdzenie wygaśnięcia prawa z rejestracji topografii, w przypadku wymienionym w ustawie,
- udzielenie licencji przymusowej na korzystanie z wynalazku, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego lub topografii układu scalonego,
- udzielenie licencji przymusowej na korzystanie z wynalazku, na który udzielono patent w trybie określonym w Konwencji o patencie europejskim,
- zmianę decyzji o udzieleniu licencji przymusowej,
- stwierdzenie bezzasadności zmiany warunków korzystania z oznaczenia geograficznego, w przypadku wymienionym w ustawie,
- unieważnienie patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji na skutek złożonego sprzeciwu uznanego przez uprawnionego za bezzasadny (Ustawa z 2001 r., art. 255).

Wymienione sprawy są rozstrzygane w trybie postępowania spornego przez kolegia orzekające do spraw spornych, które działają przy Urzędzie Patentowym. Jednocześnie określono, że do spraw rozpatrywanych w trybie postępowania spornego nie będą miały zastosowania przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego w zakresie terminów. Regulacja ta wydaje się oczywista z uwagi na specyfikę i zawłość spraw. Terminem dla przeprowadzenia całej procedury jest okres sześciu miesięcy. Ważną regulacją jest także określenie, że sprawy są rozstrzygane w granicach składanego wniosku, a skład orzekający jest związany podstawą prawną wskazaną przez wnioskodawcę.

Wniosek o wszczęcie postępowania spornego musi posiadać formę pisemną i powinien zawierać: oznaczenie stron i ich adresy, zwięzłe przedstawienie sprawy,

wyraźnie sprecyzowane żądanie, wskazanie podstawy prawnej oraz środków dowodowych. Taki wniosek powinien być oznaczony datą i musi być podpisany przez wnioskodawcę. Do wniosku należy dołączyć dowód uiszczenia opłaty, pełnomocnictwo, jeżeli strona składa wniosek przez pełnomocnika, a także odpisy wniosku w liczbie stron postępowania spornego. Zadaniem Urzędu jest jego sprawdzenie pod względem formalnym i ewentualne wezwanie wnioskodawcy do usunięcia usterek, na które przewidziano termin trzydziestodniowy.

Rozprawa odbywa się w sposób jawny, chyba że postępowanie dotyczy wynalazku tajnego lub wzoru użytkowego tajnego (Nowińska, Promińska, du Vall, 2003, s. 76-77). Jej termin jest wyznaczany przez Urząd Patentowy, o czym strony lub ich pełnomocnicy są zawiadamiani z wyprzedzeniem. Z przebiegu rozprawy sporządzany jest protokół, który powinien zawierać: oznaczenie organu orzekającego, miejsce i datę posiedzenia, skład członków zespołu orzekającego, protokółanta, strony ich pełnomocników i ustawowych przedstawicieli, a także oznaczenie sprawy i ewentualnie informację, czy nie była ona utajniona. W oparciu o przebieg rozprawy sporządza się decyzję podlegającą ogłoszeniu, która w swoich wymogach jest spójna z przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego. Od decyzji stronom przysługuje prawo wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

Podsumowanie

Współczesne przedsiębiorstwa posiadają dobra intelektualne, które powinny podlegać ochronie. Według przepisów mogą one być chronione patentem, prawem z rejestracji lub prawem ochronnym. W polskim systemie prawnym uprawnienia w zakresie udzielania tego typu prawa posiada Urząd Patentowy PR, który jest „centralnym organem administracji rządowej w sprawach z zakresu własności przemysłowej” (Ustawa 2001 r., art. 259). Kontakt zgłaszającego z Urzędem Patentowym to najczęściej wymiana korespondencji w czasie postępowania zgłoszeniowego lub rejestrowego. Jeżeli dokumentacja została sporządzona poprawnie, to w zasadzie odpowiadając terminowo na kolejne wezwania, można być pewnym, że prawo wyłączne zostanie przyznane.

W trakcie przygotowywania zgłoszenia należy zdecydować o wyborze pełnomocnika, który będzie reprezentował przedsiębiorcę lub osobę zagraniczną, co zostało uregulowane ustawowo. Pełnomocnictwo wymaga formy pisemnej i powinno być dołączone do akt wraz z pierwszą czynnością prawną. Pełnomocnikiem strony do jednej czynności może być tylko jedna osoba fizyczna (Ustawa 2001 r., art. 237). W zgłoszeniu do Urzędu należy wskazać również jeden adres do korespondencji, a jeżeli takiego adresu nie wskazano, wszystkie przesyłki będą wysyłane na adres pierwszego zgłaszającego. Określono również, że cała procedura to określony czas, w związku z czym należy przestrzegać terminów, które zostały narzucone zgłaszającemu.

Problematyka spraw rozpatrywanych przez Urząd Patentowy w wielu wypadkach cechuje się ogromną złożonością, a wydane decyzje nie zawsze mogą usatysfakcjonować potencjalnego zgłaszającego. Często przyznając prawo jednemu podmiotowi, w pewnym sensie można je ograniczyć tym, którzy do tej pory je posiadali lub byli przekonani, że je posiadają. Ustawodawca, przewidując tego typu sytuacje, wprowadził do ustawy możliwość ponownego rozpatrzenia sprawy w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego (Ustawa 2001 r., art. 244 i nast.).

Dla zgłaszających znajomość procedur, które stosuje Urząd Patentowy, jest bardzo cenną wiedzą pozwalającą na dobre przygotowanie dokumentacji zgłoszeniowej w fazie opracowywania dokumentów, co często prowadzi do bezproblemowego postępowania, które kończy udzielenie praw wyłącznych. Ułatwieniem jest również znajomość zadań Urzędu Patentowego RP, organizacji pracy jego zespołów ekspertów oraz możliwości odwoływania się od decyzji. Wiedza ta sprawia, że w każdych warunkach zgłaszający będzie przekonany, że jego zgłoszenie będzie rozpatrzone zgodnie z prawem, bezstronnie i w sposób niebudzący kontrowersji.

BIBLIOGRAFIA

- [1] BARSZCZ M. (red.), 2013, *Komercjalizacja B+R dla praktyków*, Wyd. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Warszawa.
- [2] KOTARBA W., 2000, *Ochrona własności przemysłowej w gospodarce polskiej w dostosowaniu do wymogów Unii Europejskiej i Światowej Organizacji Handlu*, Wyd. Instytut Organizacji i Zarządzania „Orgmasz”, Warszawa.
- [3] KOTARBA W., 2005, *Ochrona wiedzy w Polsce*, Wyd. Instytut Organizacji i Zarządzania „Orgmasz”, Warszawa.
- [4] NOWIŃSKA E., PROMIŃSKA U., DU VALL M., 2003, *Prawo własności przemysłowej*, Wyd. LexisNexis, Warszawa.
- [5] RYBIŃSKI J., 2007, *System zarządzania innowacjami w resorcie obrony narodowej*, Wyd. WAT, Warszawa.
- [6] Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2003 r., nr 119, poz. 1117 oraz z 2004 r. Dz.U. nr 33, poz. 286).
- [7] Rozporządzenie z dnia 7 czerwca 2004 r. w sprawie nadania statutu Urzędowi Patentowemu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2004 r., nr 140, poz. 1483 i 1484).
- [8] Rozporządzenie z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2002 r., nr 8, poz. 59).

Netografia

- [1] <http://www.uprp.pl/misja-urzedu-patentowego-rp/Lead03,686,4,1,index,pl,text/> [5.09.2016].